■ روزنـامه فرهنگی، اجتمـاعی صبح ایـران ■ صاحب‌امتیاز: سازمان صداوسیمای جمهوری اسلامی‌ایران ■ نخستین موسسه فرهنگی مطبوعاتی کشور دارای گواهینامه بین‌المللی ISO9001:2008

جام جم

■ شاپا: ۳۶۳۷-ISSN۱۷۳۵
■ پایگاه اطلاع‌رسانی: www.jamejamdaily.ir
■ پست الکترونیکی: info@jamejamdaily.ir

■ تهران، بلوار میرداماد، جنب مسجد الغدیر، شماره ۱۲۹
■ تلفن: ۲۳۰۰۴۰۰۰ - ۰۲۱ ■ دورنگار تحریریه: ۲۲۲۲۶۲۵۲
■ سازمان شهرستان‌ها: ۴۵۸۹۷ ■ کد پستی: ۱۹۱۱۶۱۸۴۱۳
■ امور مشترکین: ۴۴۲۰۲۹۳۰ ■ سازمان آگهی‌ها: ۴۹۱۰۵۰۰۰
■ پیامک: ۳۰۰۰۱۱۲۴۰ ■ روابط عمومی: ۲۲۲۶۲۱۴۲
■ چاپ: به‌صورت همزمان در تهران و شهرستان‌ها (چاپخانه‌های روزنامه جام‌جم)

دوشنبه ۱۵ مهر ۱۳۹۸ | ۸ صفر ۱۴۴۱ | ۲۰ صفحه | سال بیستم - شماره ۵۴۹۷ | استان تهران و البرز ۲۰۰۰ تومان - دیگر استان‌ها ۱۰۰۰ تومان | Monday - 2019 October 7

حدیث روز: بحارالانوار

امام حسن(ع):
آدم خموش، پرهیبت است.

پلک احساس: مولانا

ای دل سرگشته شده در طلب یاوه روی
چند بگفتم که مده دل به کسی بی‌گروی

امروز در تاریخ:

- امضای متمم قانون اساسی توسط محمدعلی شاه قاجار/ تعیین رنگ‌های پرچم (۱۲۸۶ ش)
- زادروز سهراب سپهری، شاعر و نقاش معاصر (۱۳۰۷ ش)
- به قدرت رسیدن حسنی مبارك در مصر پس از ترور محمد انور سادات (۱۹۸۱م)
- روز روستا و عشایر

اوقات شرعی:

اذان ظهر: ۱۱/۵۲ | غروب آفتاب: ۱۷/۴۰
اذان مغرب: ۱۷/۵۸ | نیمه‌شب شرعی: ۲۳/۱۱
اذان صبح (فردا): ۴/۴۱ | طلوع خورشید (فردا): ۶/۰۴

پیش‌بینی آب و هوا سه‌شنبه

تهران	ایلام	ارومیه	سمنان	سنندج	همدان	گرگان	قزوین
۳۰ / ۱۸	۲۸ / ۱۱	۲۷ / ۸	۳۰ / ۱۷	۳۰ / ۶	۲۶ / ۶	۲۹ / ۱۷	۳۰ / ۱۱

حکمت ۴۷۵: نهج‌البلاغه

قناعت مالی است که پایان نمی‌پذیرد.

خودنویس

هنوز در سفرم

علی مظاهری
روزنامه‌نگار

سهراب سپهری اکنون به سخنِ خودش «در مساحت تقویم» افتاده و شما در سال یاد میلادش این یادداشت را می‌خوانید اما فراتر از هر شاعری به قول دوست مرحومم حسین منزوی «با طنین خود بخشی از خاطرات تاریخ شده هرچند تقویم‌های روزگارش از یادشان او را به فراموشی سپردند» راستی را چرا؟ روایت سپهری به فراموشی سپردنِ گذشته است موقعیتِ سخن روزگارش را از سلطه‌پذیری سیستم مسلط رهانید و پرواز داد برخلاف شاعران مثلا اجتماع‌گرا (بامداد و دیگران) از زبان تطبیق‌پذیر فراتر رفت گونه‌های بافت کلمات و بازی‌های زبانی او فراتر از کار معاصرانش می رود که همگون‌سازی و همگون‌پروری بود با زبانی مقلدانه و مکررشده.

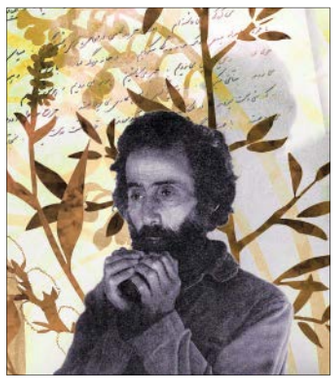

روح شعرهایش «اسطوره است و کهن‌الگوها» همان‌ها که به قول لیوتار پایه‌های جهان مدرن‌اند جوری که این کلان روایت‌ها بر هر آنچه واقعیت و بازتاب واقعیت، حکم می رانند به عبارتی ازین داده می توانی دریابی که سپهری چه پُرمایه، فرزند زمانه اش است نه فقط در «سپهرِزیست» زبان فارسی بلکه فرزند خصال خویشتن و زمانه خویشتن است همان طور که (مثلا براهنی توصیه می کرد) شاعر باید هستی را درونی کند چکیده هستی و بازتابنده اش باشد.

معاصرترین شاعر فارسی‌سُراست و البته که در ابعادِ جاودانه‌ها یعنی فراتر از زمانه و... با این وصف می توانی حس کنی چرا سیستم مسلط نتوانست او را بپذیرد و با برچسب‌هایی مثل استامینوفن و بچه‌بودای اشرافی سعی کرد نادیده‌اش بینگازد. چنان تازه است که با فرارفتن از فشار سیستم و رویکردهای غالب زبانی، پا را به عرصه‌های بی انتها و «بی بازگشت» گذاشت که به همان اندازه بی نظیر و از دیدگاه متحجران، مبهم و دیریاب می نمود.

مرزها را او شکست و هوا را او تازه کرد با نگرشی چندوجهی به زبان و زیبایی‌های تا آن هنگام، ندیده و کشف نشده اش. هیچ‌کس به اندازه سهراب به مخفیگاه‌های زبان سرک نکشیده و افق‌های وسیعِ درخشان و قلمروهای بکر زبان را (به قول الیوت) تا این پایه‌اساسی فتح و البته آباد نکرده.

سپهری در عین شاعری، نقادی است پویا که با فراتر رفتن از «دیدگاه‌های بلاغی کهن» که دیگر مایه‌هایش را مصرف کرده بود و چندسده بود نارسا و سترون شده بود از شعرآوردن و شاعرپروردن، جهانِ زبانیِ دیگری آفرید و بالطبع بینشی نونهاد و جهان‌نگری تازه ای پیشنهادکرد و همه را غافلگیرکرد در زمانه او که اگزیستانس‌ها از بیهودگی زندگی دم می زدند و درِ تردید بر روی همه‌چیز گشوده بودند (حتی شریعتی هم از پدر اگزیستانسیالیسم، سارتر با اعجاب و تمجید یادمی کرد) سپهری از زندگی و زندگی می گفت این که «زندگی چیزی نیست که لب طاقچه عادت از یاد من و تو برود»

کافه میرداماد

گفت‌وگو با جعفر ابراهیمی، شاعر و نویسنده

همچنان خوشا به حالت ای روستایی...

طاهره آشیانی
روزنامه‌نگار

خوشا به حالت ای روستایی / چه شاد و خرم چه باصفایی / در شهر ما نیست جز دود و ماشین / دلم گرفته از آن و از این / در شهر ما نیست جز داد و فریاد / خوشا به حالت که هستی آزاد / ای کاش من هم پرنده بودم / با شادمانی پر می‌گشودم / می‌رفتم از شهر به روستایی / آنجا که دارد آب و هوایی

شاید شما یادتان نباشد اما دهه شصتی‌ها این شعر را خوب یادشان است، شعری که یکی از درس‌های کتاب فارسی بود و باید آن را حفظ می‌کردند. ابراهیمی که خودش اصالتا روستازاده است و بچگی خود را در یکی از روستاهای اردبیل گذرانده، می‌گوید: این شعر را سال ۵۸ نوشتم و سال ۵۹ در یکی از روزنامه‌ها منتشر شد و سال بعدش به کتاب‌های درسی راه پیدا کرد. راستش را بخواهید دوست نداشتم این شعر تبدیل به درس شود چون روستایی‌ها فکر می‌کردند که من شهری‌ها را تشویق می‌کنم که به روستاها بروند...! اما من در این شعر فقط از آب و هوای روستا تعریف و تمجید کرده‌ام. هوای تمیز و آب گوارای روستا. این دو را آن سال‌ها نمی‌توانستی در شهرها پیدا کنی. اما الان شرایط کاملا فرق کرده و بیشتر روستاها آب ندارند چه برسد به آب گوارا... اما خدا را شکر هنوز هوای پاک دارند.

امروز در تقویم، روز روستا و عشایر نامگذاری شده و حالا می‌توان پرسید که آیا الان هم می‌توان خواند: خوشا به حالت ای روستایی؟ الان شرایط روستاها و روستانشینان ما چگونه است؟ اصلا جغرافیایی به نام روستا وجود دارد؟

روستا؟ کدام روستا؟

از ابراهیمی که نویسنده و شاعر فعالی است و تخلصش شاهد است و تاکنون حدود ۱۵۰ کتاب برای همه گروه‌های سنی نوشته و جوایزی زیادی هم دریافت کرده و سال ۸۶ نشان درجه یک در ادبیات گرفته که معادل دکتراست، می‌پرسم، بعد از چهل سال که از سرودن خوشا به حالت ای روستایی می‌گذرد، باز هم محتوای این شعر را قبول دارید یا اگر می‌توانستید آن را تغییر می‌دادید؟

این شاعر می‌گوید: این شعر را زمانی گفتم که از حال و هوای شهر خسته شده بودم و دلم آب و هوای روستا را می‌خواست. تاکید می‌کنم فقط تمرکزم روی آب و هوا بود. آن زمان برخی به من انتقاد کردند که بیکاری و فقر (دوره پهلوی) باعث شده روستاییان به شهرها مهاجرت کنند، بعد تو نوشتی خوشا به حالت ای روستایی...! اما من آن زمان اصلا به این چیزها فکر نمی‌کردم، دلم حال و هوای روستا می‌خواست، همین. الان که شرایط کلا تغییر کرده، تکنولوژی، اینترنت، ماهواره، تلویزیون و بقیه رسانه‌ها باعث شده‌اند، ساختار روستاها تغییر کند. الان شورای روستاها تلاش می‌کنند، ده را به دهستان تبدیل کنند تا زودتر به شهرستان تبدیل شود. روستایی‌ها دیگر تمایلی ندارند، اصالت خود را حفظ کنند. لباس‌های بسیار زیبای روستایی به‌خصوص لباس زنان از بین رفته و زنان روستایی مانند زنان شهری لباس می‌پوشند و گاهی حتی لباس‌هایشان شیک‌تر و به روزتر از لباس شهری‌هاست. مردان جوان روستایی هم انگار رقابت دارند با مردان شهری در لباس پوشیدن و فرم مو و... روستاییان چون روستایی بودن را دوست ندارند، به این نکته توجه نمی‌کنند که هویت آنها در همین لباس پوشیدن و سبک زندگی است که اگر از بین برود آنها هم می‌شوند، شبیه شهری‌ها که هویت خاصی ندارند. خانه‌های روستایی زمانی جغرافیای یک منطقه را نشان می‌داد و باعث زیبایی آن منطقه می‌شد، معماری، مصالحی که برای ساخت خانه استفاده می‌شد حتی روش‌های سرد وگرم نگه‌داشتن خانه به روستاها هویت می‌داد اما الان خانه‌های روستایی شبیه خانه‌های شهری شده و با آجر و سنگ مرمر و سیمان ساخته می‌شود و پنجره‌های دوجداره! روستائیان از اتومبیل‌هایی استفاده می‌کنند که در شهرها هم از آنها استفاده می‌شود و اتومبیل جاده آسفالته می‌خواهد و پارکینگ و... حالا چگونه می‌توان بین شهر و روستا فرق گذاشت و خواند خوشا به حالت ای روستایی...

از سرابی به سراب دیگر

ابراهیمی می‌گوید، زمانی شعر خوشا به حالت ای روستایی را نوشتم که روستاییان از آب چشمه می‌نوشیدند و آیا آبی گواراتر از آب چشمه وجود دارد؟ الان روستاها لوله‌کشی آب دارند اما آب برای خوردن ندارند. چشمه‌ها خشکیده و خشکسالی دامن زمین‌های روستاها را گرفته و اهالی روستاها چون به سرزمین‌شان علاقه‌ای ندارند بدون هیچ تلاشی برای از بین بردن خشکسالی به روش‌های قدیمی که بلد بودند روستاهای خود را ترک می‌کنند و به شهرها می‌آیند، جایی که سرابی بیش نیست. ابراهیمی می‌گوید: من از روستا به شهر آمدم و در شهر ماندگار شدم چون امکانات روستای ما آن‌قدر نبود که بتوان در آنجا ماند و تحصیل کرد و نویسنده و شاعر شد. چالشی که همیشه روستاها با آن درگیر هستند. اگر امکانات تحصیلی و رشد فردی در روستاها فراهم باشد و زیرساخت‌های فرهنگی درست شود، روستاییان در جغرافیای خودشان می‌مانند و به آن مکان‌ها تعصب پیدا می‌کنند. هویت از روستاها و روستاییان گرفته شده که اگر گرفته نمی‌شد آنها همه تلاش خود را می‌کردند تا اصالت سرزمین مادری‌شان را حفظ کنند.

مدرسه سازی یکی از مهم‌ترین نکاتی است که برای حفظ روستا باید به آن توجه کرد. وقتی مدرسه‌های خوب با امکانات مناسب و معلم‌های با سواد در روستاها وجود داشته باشد بچه‌ها یاد می‌گیرند که باید روستای خود را با همه هویتش حفظ کنند. کتابخانه‌های مدارس روستایی باید پر شود از کتاب‌های خوب و خواندنی که بچه‌ها را علاقه‌مند به مطالعه می‌کند. وقتی مدرسه امکانات آموزش و پرورش به روز داشته باشد، حفظ روستا در ذهن بچه‌ها نهادینه می‌شود. متاسفانه الان همه آلام و آرزوهای بچه روستایی این است که به شهر بیاید و مثل بچه‌های شهر زندگی کند. او پوسته ظاهری را می‌بیند و فریفته این ظاهر می‌شود و اینجاست که دیگر کار تمام است. برای حفظ روستاها که هویت و پیشینه و تمدن جغرافیایی یک کشور را در خود جای دارند باید به بچه‌های روستا یاد داد که عاشق سرزمین مادری باشند اما راستش نه امکانات مهیاست و نه کسی دغدغه حفظ روستا را دارد و چنین است که دیگر نمی‌توان خواند و نوشت خوشا به حالت ای روستایی...

چای سبز بنوشید

نتایج یك تحقیق نشان می‌دهد ترکیبی موجود در چای سبز می‌تواند به مقابله با باکتری‌های مقاوم به آنتی‌بیوتیك کمك کند. به گزارش ایسنا، شیوع باکتری‌های مقاوم به آنتی‌بیوتیك یکی از بزرگ‌ترین تهدیدها در حوزه سلامت جهانی است. محققان همواره به دنبال راهکاری برای رفع این بحران بوده‌اند و نتایج بررسی‌های اخیر نشان می‌دهد ترکیبی در چای سبز وجود دارد که می‌تواند تاثیرگذاری داروهای موجود را در از بین بردن این باکتری‌ها تقویت کند. چای سبز حاوی ترکیبی موسوم به اپی‌گالوکتشین است که بر باکتری‌های مقاوم تأثیرگذار است.

طریقت صبر

علی رئوف

بعضی چیزها را نمی‌شود با متر و معیارهای یکسان سنجید. پارچه ابریشم گرانبهاتر است چون لطیف‌تر است. الماس قیمتی‌تر است چون سخت‌تر است. یکی قدمتش می‌شود قیمتش، یکی جوانی‌اش می‌شود گرانی‌اش. قیمت نوازش دست‌های پدرانه بالاست، نه چون پینه روزگار به جانش افتاده و زمختش کرده، چون یک راه طولانی پدر بودن را طی کرده. مثل انگور که راهی طولانی را طی می‌کند تا مویز شود و قیمتش بالاتر برود. دستی که برای بافتن موهای دخترش پینه روزگار را به جان نخریده، نمی‌تواند غوره نشده مویز شود.

برش سرد

عکس: فارس

کشته شدن فیل‌های بامرام

شش فیل که تلاش می‌کردند همدیگر را نجات دهند بر اثر سقوط از یك آبشار خطرناك در تایلند تلف شدند.

به گزارش بی‌بی‌سی، مقامات رسمی گفته‌اند این اتفاق زمانی افتاد که در پارك ملی خوا یای در مرکز تایلند، ابتدا یك بچه فیل لیز خورده و در مسیر آبشار می‌افتد و بقیه تلاش می‌کنند او را نجات دهند.

این مقامات می‌گویند موفق شدند دو فیل دیگر را در همان نزدیکی از گوشه صخره‌ای نجات دهند.

درگذشته نیز اتفاقات مشابهی در این آبشار که به آبشار جهنم مشهور است، افتاده است. برای مثال در سال ۱۹۹۲ نیز هشت راس فیل از این آبشار سقوط کردند که باعث شد توجه‌ها به این آبشار جلب شود.

اداره پارك‌های طبیعی تایلند گفته است سحرگاه روز جمعه به آنان اطلاع داده شد که یك گله فیل، راه منتهی به آبشار را مسدود کرده‌اند. سه ساعت پس از آن یك بچه فیل مرده سه ساله در آن منطقه پیدا شد و در همان نزدیکی لاشه پنج فیل دیگر هم دیده شد. رئیس این پارك ملی گفته است که دو فیل نجات داده شده تحت مراقبت‌های مداوم و تحت نظر قرار دارند.

مقطع حساس کنونی

حکایت انقراض مادرشاهیان و قطره عسل مرغوب

امید مهدی‌نژاد
طنزنویس

در روزگار پادشاهی سلسله مادرسالاران در نواحی مرکزی سرزمین‌های شرقی، یك شکارچی به‌همراه سگ شکاری‌اش مشغول جست‌وجوی شکار بود که به درخت بزرگی رسید. در بالای درخت کندویی مشاهده کرد که سرشار از عسل مرغوب با ساکارز زیر ۰/۲ درصد تهیه‌شده توسط بهترین زنبورهای منطقه از مزارع آویشن بود. شکارچی ظرفی را که همراه داشت از عسل پر کرد و به شهر مجاور رفت و به یکی از مراکز دارویی مراجعه کرد تا عسل را به آنها عرضه کند. در مرکز دارویی کارمند مربوطه ظرف عسل را از شکارچی گرفت تا برای تعیین کیفیت به کارشناس مربوطه نشان دهد.

در این لحظه قطره‌ای از عسل بر روی زمین چکید. در پی چکیدن عسل، چند مگس دور قطره عسل جمع شدند و به وزوز پرداختند. در پی جمع شدن مگس‌ها یك پرنده برای گرفتن آنها از بالای درخت به سمت پایین شیرجه زد. در پی شیرجه زدن پرنده یك گربه به سمت پرنده خیز برداشت تا او را شکار کند. در پی خیز برداشتن گربه، سگ مرد شکاری به طرف گربه جهید تا او را بگیرد. در پی جهیدن سگ شکاری کارمند مرکز دارویی زهره‌اش ترکید و او را به بیمارستان منتقل کردند. در پی انتقال کارمند مرکز دارویی، کارشناس مرکز دارویی که همسر وی بود به سمت مرد شکارچی حمله کرد. درپی حمله کردن کارشناس مرکز طب دارویی، مرد شکارچی با وی گلاویز شد و وی را هل داد و سر وی به لبه دیوار اصابت کرد و در دم جان باخت. در پی جان‌باختن کارشناس مرکز دارویی، مردم خشمگین شدند و به مرد شکارچی حمله کردند و مرد شکارچی زیر مشت و لگد مردم جان به جان‌آفرین تسلیم کرد. در پس درگذشت مردشکارچی، همشهریان مرد شکارچی به شهر مجاور حمله کردند و در درگیری بین مردم دو شهر مجاور ۸۰ نفر کشته و ۲۳۴ نفر مجروح شدند. در پی وقوع این ناآرامی، لشکریان مادرسالار به منطقه محل درگیری اعزام شدند و ۵۳۰ تن از مردم را دستگیر کردند. در پی این دستگیری مردم در شهرهای دیگر سر به شورش گذاشتند و به آشوب و اعتراض پرداختند. در پی این شورش، لشکریان پادشاهی پدرسالاریان که در نواحی غربی سرزمین‌های شرقی سکونت داشتند فرصت را غنیمت شمردند و به مادرشاهیان حمله کردند و آخرین پادشاه مادرشاه را شکست دادند و بدین ترتیب سلسله مادرشاهیان منقرض شد. هم‌اینك آن قطره عسل برای عبرت سایرین در موزه تاریخ شهر اوز نگهداری می‌شود.

تنفس؛ راه جدید برای تشخیص اعتیاد

محققان آمریکایی آزمایش تنفسی ابداع کرده‌اند که می‌تواند سطوح مصرف داروهای افیونی را در تنفس فرد تشخیص دهد.

به گزارش ایرنا، تنها روش موجود برای تشخیص سطوح مصرف داروهای مواد افیونی، از روی آزمایش نمونه خون است، اما این رویه به‌زودی با یك روش بسیار کمتر تهاجمی جایگزین می‌شود، زیرا محققان آزمایشی ابداع کرده‌اند که از روی تنفس فرد می‌تواند این کار را انجام دهد.

در این آزمایش که توسط محققان دانشگاه کالیفرنیا. داویس در آمریکا ابداع شده است، ابتدا فرد در یك دستگاه جمع‌آوری نمونه تنفس می‌دمد؛ قطرات تنفس در این دستگاه متراکم و سپس منجمد می‌شود تا حدی که بتواند در یك طیف‌سنج جرمی در آزمایشگاه قرار گیرد. این دستگاه می‌تواند هم مواد مخدر و هم متابولیت‌ها (ترکیباتی که توسط بدن در حین تجزیه مواد مخدر تولید می‌شود) را تشخیص دهد.